

Ræða flutt á Hótel Borg, 26. febrúar 1983, á opnum fundi

KVENNALISTANS:

Ef hingað til lands kæmi í opinbera heimsókn marsbúi og væri, eins og gert er við góða gesti, leiddur fyrir helstu ráða- og fyrirmenn ~~landsins~~ og fengi að kynna sér helstu valdastofnanir landsins, þá hlyti hann, með réttu að álykta sem svo að þetta land byggi aðeins eitt kyn (ef hann þá þekkti það hugtak), sem hefði svo sér að baki og til aðstoðar einhvers konar vinnudýrategund. Eitt af því fáa sem hugsanlega gæti fuglað hann í ríminu væri, ef honum yrði boðið að Bessastöðum. Þar myndi blasa við honum vera, sem liti út einsog vinnudýrategundin. - En sem kurteis og vel upp alinn marsbúi, myndi hann auðvitað ekki spryra hvað ylli þessum ruglingi, heldur bara undrast í hljóði.

Er þessi sýn marsbúans rétt eða er hún mikið á skjön við þann veruleika sem við blasir? Eg hygg að ~~þessi~~ margfrægum prósentreikningi bætt, sé útkoman auðfundin og hún er sú sama og marsbúans. Þjóðfélag þar sem karlar ráða lögum og lofum og valda- og áhrifaleysi kvenna blasir alls staðar við. Það þarf svo sem hvorki prósentreikning né marsbúa til rökstuðnings, veruleikinn einn nægir.. Veruleikinn er staðreynnd og talar sínu máli, þrátt fyrir og þvertá löggjöf um jafnrétti.

- - - Og hvað hefur svo þetta lögfesta jafnrétti fært konum? Hefur það fært konum völd á við karla? - Hefur það fært ~~þeim~~ konum laun á við karla? Hefur það fært konum endurmat á störfum ~~þáttum~~ kvenna innan og utan heimilis? Hefur það í raun fært konum jafnrétti til menntunar? Hefur það fært konum ~~jafna~~ stöðu á við að stunda félagslíf, menningu o.s.frv? Svarið við þessum spurningum er nei og lengi mætti telja enn og svarið yrði áfram nei.

Það er ekki aðeins það að jafnréttislöggjöfin hafi á borði fært konum harla lítið jafnrétti, heldur hefur hún beinlínis í ýmsu skert rétt þeirra. Í nafni jafnréttis sitja konur ekki ~~þengjur~~ einar að smánarlega stuttu fæðingarorlofi. Í nafni jafnréttis hafa þær ekki lengur fortakslausan umrárarétt yfir börnum sínum, þó þær hafi í langflestum tilfellum borið hita og þunga af uppeldi þeirra og umönnun. ~~XX~~ Móðurréttinum var fórnað í nafni jafnréttis. Í nafni jafnréttis var skattalöggjöfinni breytt á þann veg, að það gerir mörgum giftum konum enn erfiðara fyrir að vinna utan heimilis en áður var. Það er svo létt að færa rök fyrir því að það borgi sig ekki. Í nafni jafnréttis skulu nú öll starfsheiti karlkennd. Í nafni jafnréttis er hægt að ~~sætjiz~~ bregða fæti fyrir

allar hugmyndir um tímabundin forréttindi kvenna, til að hjálpa þeim að ná jafnrétti. Já það hefur miðað hægt og lítið. Enn eru konur í verst launuðu störfunum, enn standa þær utan valdaþerfisins að mestu, enn eru þær verr menntaðar en karlmenn, og enn bera þær í yfirgnæfandi meirihluta meginþungan af heimilishaldi, uppeldi og umönnun barna, aldraðra og sjúkra, allt til að karlar geti ótruflaðir notið jafnréttislöggjafarinnar.

Og síðast en ekki síst hefur jafnréttislöggjöfin í raun firrt karlmenn ábyrgð á stöðu - eða öllu heldur stöðuleysi kvenna, nú er allt undir ~~kem~~^{konum} sjálfum komið. Ef eitthvað skortir á jafnréttið, eru þær bar ekki nógu duglegar að sækja rétt sinn. Enn bætist á syndaregistur kvenna.

Enn- þegar nánar er að gáð byggist þetta jafnrétti sem boðið er uppá í lögum, á herfilegu misrétti. Því misrétti sem felst í því, að það þjóðfélag sem konum er nú boðið uppá að ná jafnrétti í, er þjóðfélag ~~þyggjxáx~~ karlmannsins, byggt á hans hugmyndum, miðað að hans þörfum og mótað af hans reynslu. Hann hefur tekið sér/^{bann rétt} tekið sér segi ég, því það er enginn náttúruréttur, að byggja ~~þekkxáx~~ sér hús sem honum hentar til búsetu. Hann hefur meira að segja notað til þess nokkur þúsund ár. Nú opnar hann dyrnar og segir við konuna: "Gjörðu svo vel, allt mitt er pitt, láttu bara eins og þú sért heima hjá þér." Og hvað er það þá sem hindrar konuna í að finnast hún eiga heima þarna og hreiðra um sig.

~~þá~~ Einfaldlega það að hún teiknaði ekki þetta hús, byggði það ekki, réði ekki lit þess eða lögun, herbergjastærð né húsbúnaði. Er furða að hún vilji byggja við. Eða jafnvel byggja nýtt hús, sem er þá í fyllingu tímans hægt að tengja húsi karlmannsins með skemmtilegri göngugötu, jafnvel yfirbyggðri.

Pannig blasir nú jafnréttis~~hugtakið~~ löggjöfin og jafnréttis-
hugtakið við konum. Og því fer eins og oft áður þegar eitthvað
reynist á skjön, að það þarf að skyggnast bak við orð og hugtök,
athuga réttmæti þeirra og gagnsemi. Og fyrst konum /gagnast
jafnrétti ekki betur en nú horfir, þá verður að finna annað.
Og hvert er þá andsvarið við þessum jafréttishugmyndum á forsendum
karla? - Kvenfrelsí..

Jafnrétti er fallegt/og virðist við fyrstu sýn víðfeðmara en orðið kvenfrelsi, þar sem orðið kvenfrelsi tekur aðeins til frelsisins annars ~~virkjastxkenni~~^{óbeint} kvensins, þ.e. kvenkvensins, og ~~virkjastxkenni~~^{xkenni} gefur/til kynna að til sé þá eitthvað sem kallist karlfrelsi.~~og xkenni~~
En göngum varlega um orðin.

Þessa vinnu inna konur af hendi launalaust, svo nauðsynleg sem hún þó er hverju þjóðfélagi. Án hennar, engin börn, ekkert þjóðfélag. Þessi ólaunaða vinna kvenna hefur, þrátt fyrir að hún er lofuð í orði, verið á borði ein höfuðforsenda kvennakúgunar og eru konur ekki búnar að bíta úr nálinni með það. Tölur um efnahag kvenna tala þar sínu máli. Það þarf enginn að fara í grafgötur með það hvað það efnahagslega ósjálfstæði sem flestar konur búa við sníður þeim þróngan stakk. Hindrar þær í að finnast þær með fullum rétti geta staðið upp og látið til sín heyra. Það að vera öðrum háður um efnahagslega afkomu elur á minnimáttarkennd og efasendum um ~~xigxiðxágxæxi~~ að eigin skoðanir eigi rétt á sér. Sérstaklega ef þær ganga í berhögg við ríkjandi skoðanir. Þannig neyðast konur til að taka þátt í og styðja eigin kúgun, með þögninni. En það er alþekkt að besta leiðin til að viðhalda kúgun er að láta þann kúgaða ~~kúgaxxixxjálfum~~ sjá um ~~kúgum~~ eigin kúgun. Það er ódýrast og hagkvæmast, sparar gæslusveitir. Það er þörf á kvenfrelsisbaráttu til að lyfta þessu oki ósjálfstæðis af herðum kvenna, svo þær geti rétt úr kútnum og hafið upp raust sína.

KÚXKÍÐ pað efnahagsþegz- og félagslega misrétti, sem konur búa við er í sjálfu sér næg ástæða fyrir kvenfrlesisbaráttu, en fleira kemur til. Þeir ætla ekki að fara að tíunda það frekar hér, það gerðu þær sem á undan meír töluðu, hve brýn nauðsyn er á því að sjónarmiða kvenna, sem þær hafa öðlast við þessa ólaunuðu vinnu í aldanna rás, fari að gæta í ríkum mæli í þessu þjóðfélagi og viðar, aðeins að undirstrika að því aðeins munar um rödd kvenna

í þjóðfélagssínfóníunni að þær syngi með eigin nefi,, skilgreini sig sjálfar, sitt líf og sín viðhorf og beri fram.

Reki kvennapólítíl.

En hvað er þá kvennapólítík? Um hana væri hægt að fara mörgum og flóknunum. Konur um viða veröld eru að vinna að því að koma því öllu skilmerekilega áblað. Vinna að kvennarannsóknum, skapa ~~ekkixxx~~ konum nýja sögu, skapa þeim fortíð, afhjúpa líf ~~og~~ störf ^{og menningu} kvenna sem ~~hafí~~ verið ~~h~~ sveipuð þagnarhjúpi, stuðla að endurmati á öllu því sem okkur hefur verið innrætt um konur. Allt remmir þetta stoðum undir hvað kvennapólítík er, er nauðsynlegur afhvaki og ómetanleg aðstoð.

En jafnvel sú kona sem aldrei hefur lesið eina einustu bók um kvennafræði, aldrei heyrt neina fræðilega útskýringu á því hvað kvenna menning er, aldrei tekið seð orðið kvennapólítík í munn, þarf ekki að láta hugfallast. Því kvennapólítík er, þegar allt kemur til alls, ekkert annað en að hlusta eftir eigin rödd, taka mið af eigin reynslu, draga ályktanir af eigin ~~xx~~ hverdagsamstri og þeim vandamálum, stórum og smáum sem mæta okkur daglega, vera óhræddar við að vita hvað við viljum, hvað við viljum ekki og bera svo niðurstöður okkar fram, í nafni kvenfrelsis, þar til hlustað er á rödd kvenna til jafns við karla, þá fyrst getum við farið að tala um jafnrétti.

Kvennapólítík þýðir nýtt gildismat, ný viðhorf, hugarfars-breyting. Kvennapólítík er að setja spurningar við öll sjónarmið sem lögð eru til grundvallar arðsemisútreikningum. Setja nýjar stærðir inn í dæmið í stað viðtekna. Leggja ekki aðeins þau verðmætum sem mæld verða í ~~p~~ prósentum og krónum til grundvallar, heldur önnur meiri, eins og til dæmis velferð barna okkar og líf. Hvaða arðsemisjónarmið ráða því að betra þykir að malbika götu en að skapa barni aðhlynningu ~~sg~~ skjótl, meðan foreldrar vinna. ~~Hxxxx~~ Hvaða arðsemisjónarmið ráða því að vænlegt þykir að ganga hart að náttúrulands og auðlindum. Hvað ræður því að það þykir arðbært að setja undir vatn ~~x~~ gróðurland. ~~XXX~~ Hvað ræður því að öllu er hent, ekkert endurnýtt og ólífrænum efnum og skaðlegum sífellt hlaðið upp allt í kring um okkur. Hvað ræður því mati að strið sé vænlegt til varðveislu ~~fixx~~ friðar, að dauði sé til verndar frelsi og lífi. Öll þessi sjónarmið verða konur að setja spurningarmerki við. ~~... .~~ ~~Stóða~~ ~~Bugða~~ ~~í þar~~

*ljóni innanvermingu, hraun - pal. tih
innanvermingu.*

Ein leið þessarar kvenfrelsisbaráttu er sú að bjóða fram sérstakan ~~listaxtí~~ kvennalista til Alþingis. Enagan veginn sú eina og útileokar enga aðra. Kvenfrelsisbaráttu þarf að heyja á öllum vígstöðvum, utan þings og innan, utan og innan veggja heimilisins, innan lands og utan. Það að rödd kvenna heyrist líka á Alþingi, ótrufluð af sjónarmiðum karla, hlýtur að vera tilraunarnar ~~xix~~ virði. Að konur sitji þar á sínum eigin forsendum, kann að mjaka þessu þjóðfélagi fram á við. Látum að minnsta kosti enga leið ókannaða.

Þó að ~~xviii~~ ~~xxviii~~ baráttumál íslenskra kvenna kunni að virðast fáfengileg samanborið við það/sem milljónir kvenna um allan heim búa við, dregur það ekkert ú nauðsyn kvennabaráttu hér á landi, hér og nú, því með sömu rökum mætti haða því frá að Ísland væri paradís á jörð, mælt á alheimsmælikvarða og því engra aðgerða þörf.

En auðvitað erum við ekki stikkfri. Ísland er hluti af heild og í þeiri heild er engin jarðarbí undanskilinn, hvorki karl né kona. Þau öfl sem mestu ráða í heiminum í dag eru fjandsamleg þessari heild allri, öllu lífi, þar skal engu eirt, hvorki manni né náttúru.

Ef við trúum ~~xviii~~ því að konur hafi eitthvað það til málanna að leggja sem gæti breytt þessari hellstefnu og sameinast um að halda vörð um lífið, þá ber öllum íslenskum konum að leggja sitt af mörkum, eftir leiðum sem þær sjálfar kjósa sér og nota til þess öll ráð, að sú nótum sem þeim er úthlutuð í alheimshljóðfærinu megi hljóma kröftuglega og hreint.

Þórhildur Þorleifsdóttir.